

''Solleröns döderhultare''

Per Flintha.

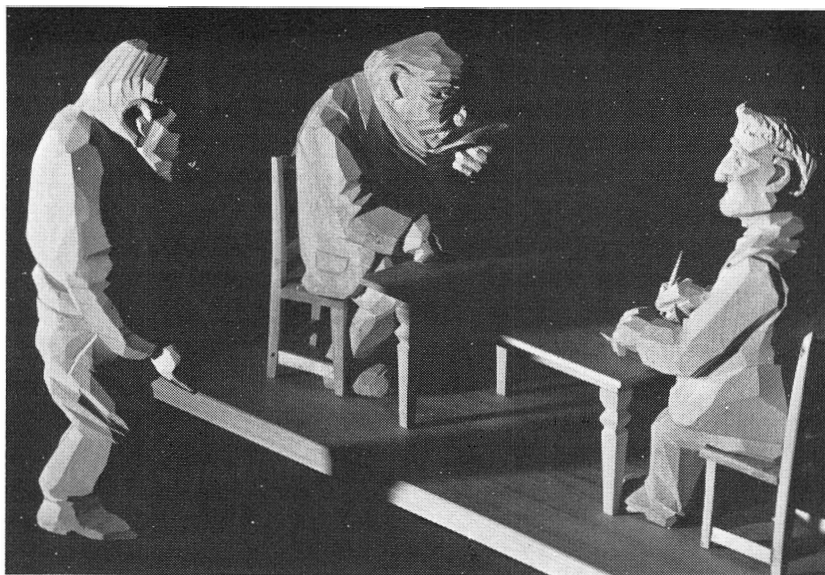
Trä har i alla tider varit ett naturligt material att hantera för Solleröbor som fått sin utkomst och försörjning av jordbruk och skogsarbete. Förr var dock beroendet av skogen och vad den kunde ge, mer utpräglad än numera. Skogens produkter gav en markerad inriktning till nyttoföremål. Det snidades redskap och bruksting av trä, t ex skedar, skålar, seldon, brödkavlar, yxskaft, räfsor och en mångfald andra saker. Olika träslag hade sitt givna område där de passade bäst. I bondekulturen var träet både en tillgång och en tvingande nödvändighet för självhushållet. Av varje bonde krävdes att han skulle kunna hantera kniv och andra eggverktyg för tillverkning av nödvändiga redskap. Denna invända skicklighet med yxa och kniv bildade en självklar grund för fabrikation även av andra saker än rena bruksföremål. Det var då främst leksaker till barns och vuxnas förnöjelse, som utformades mer eller mindre konstfullt. På Sollerön snidas ännu den sk ''Soldtackan'', som fick 3:e pris i en pristävling 1952, anordnad av Sv. Hemsl Riksförbund. Den tillverkas bl a av kyrkbåtsbyggaren Håll Lars med söner samt Skrader Karl m fl. Den är en motsvarighet till trähästen, som också är en hemslöjdsprodukt från begynnelsen men som numera är industrialiserad och som sådan nått riksberömmelse och även spridning utanför landets gränser.

Mera sällan förekom snidning av figurer i trä. Förmodligen skedde nog även detta i form av leksaker, men troligen avbildades inte personer o d för konst- eller prydnadsändamål. Först efter ''Döderhultaren''s

— Axel Pettersson i Döderhult — genombrott som träsnidare, kom denna formbildning att betraktas som en konstart och de talangfulla började utveckla tekniken och spara sina alster. För många blev kretningen en kär hobby. Det finns många exempel. En äldre man som ansågs inbunden och egendomlig, levde ensam i sin stuga och anträffades en dag död. Det visade sig, att i hans bostad fanns hyllor och lådor fulla med utmärkta träsniderier, föreställande grannar i karikatyr, igenkända på grund av typiska och välliknande situationer i ett skickligt utförande. Kanske denne man kunnat bli berömd och kanske finns okända förmågor lite varstans.

En av Solleröns mera kända träsnidare är Per Flintha i Gruddbo. Vid besök hos honom kan man konstatera att hyllor och nischer är fyllda av träfigurer, såväl separata som grupper. Per berättar, att han en dag för några år sedan fick följa med pappa Konrad till Bengtsarvet för att hälsa på Solas-Johanna. Per fick då se när Detlof höll på att skära ut en relieftavla ur ett stycke trä. Han blev intresserad och cyklade till Detlof flera gånger. Han såg bl a denne göra en metande gubbe i en båt. Detta tyckte han var ett bra motiv och beslutade sig för att själv göra ett försök. Han letade fram ett lämpligt virke, tog en kniv och började skära fram denna metande man. Han skar och skar, men när han var färdig så tittade han med misstro på resultatet som blev — Kalle Anka. Intresset var dock väckt och Per gav sig inte. Han insåg så småningom, att bästa sättet inte var att använda andras metoder utan att söka en egen väg fram till ett resultat.

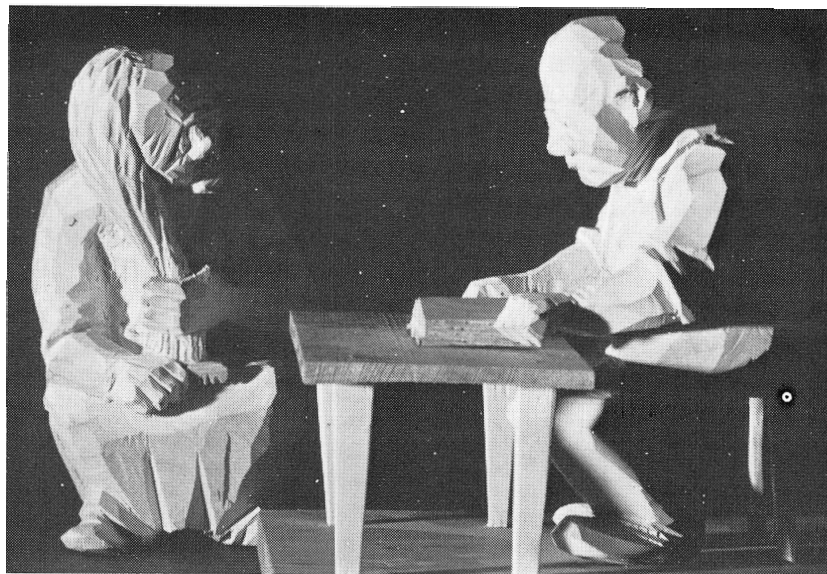
Per Flintha är helt självlärd. Han är allmänt konstintresserad och går gärna och tittar på utställningar av det utbud som finns. Han anser sig kunna lära sig en hel del på utställningar — man kan ta intryck av andras manér men det gäller att överföra intrycket på det egna sättet att arbeta. Han försöker därför inte efterlikna andra utan strävar efter att skapa sin individuella stil i snideriet. Osökt faller ett samtal om träsnideri in på Döderhultaren och Per hyser den största respekt för denna konstnär och anser honom som ett ouppnåeligt ideal i genren. Per vill inte ha sina figurer alltför lika verkligheten men samtidigt är han medveten om att materialet kräver realism. Han har följt målaren Elon Garp och hans utveckling och tänker ibland på något som denne sagt till honom en gång ”verkligheten kan man bäst efterlikna med en kamera men vill man ha något som är konst, måste man lägga ner något av sig

"Kristidsnämnden". Foto: Helmer Nilsson

"Bakukelinger". Foto: Helmer Nilsson

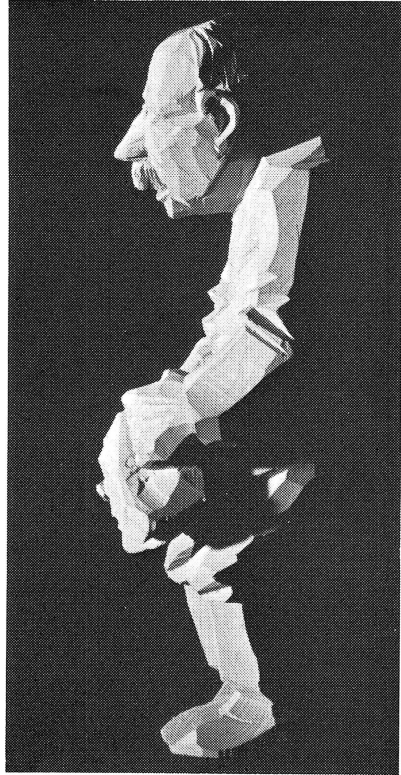
"Söndagsmorgon". Foto: Helmer Nilsson

"Guldbröllop". Foto: Helmer Nilsson

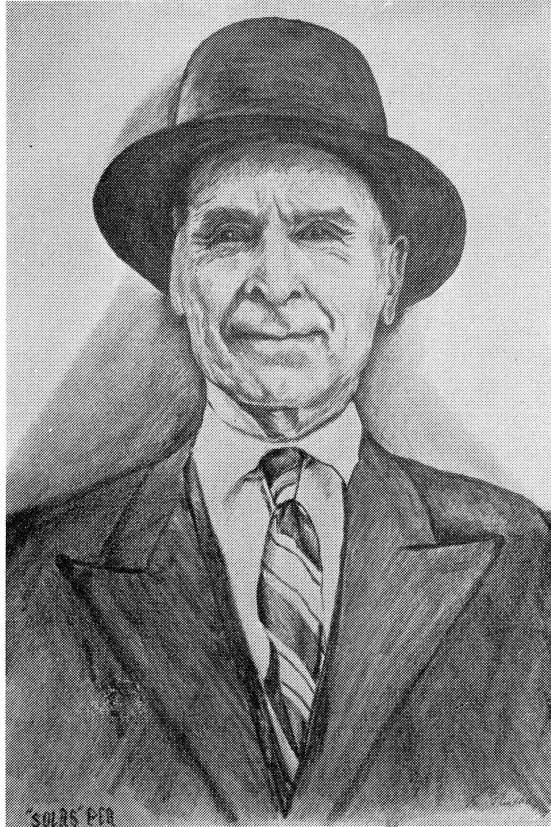

"Prästen". Foto: Helmer Nilsson

"Järk-Anders". Foto: Helmer Nilsson

själv i det man gör". Detta kan man märka i Pers figurer — de har ofta drag som är karakteristiska för människor han avbildar men utförandet har något av Pers personlighet över sig. Det finns en del av skogens karghet i hans manér, han lägger gärna drag av mödor och slit i anletsdragen. Per säger att ett ungt ansikte kan vara vackert och skönt att titta på men en gammal människa har en karaktär i sina rynkor som livet självt har präglat. Per beundrar också Karl Lärka för det sätt denne fotograferade gamla människor. Han söker ofta inspiration i Lärkas bilder. Det strävsamma livet i skogen har Per prövat på och kanske även blivit märkt av detta och det kan skönjas i kärvheten i hans träarbeten. Han vill dock inte gå till överdrifter och undviker karikatyrer eftersom

*”Solus-Per” —
blyertsteckning.*

han anser att om dragen överdrives i ett ansikte, får de inte rätt karaktär. Ofta ställs han därför inför ett dilemma när han arbetar. Han vill ”sluta innan det är färdigt” — dragen i en figur kan framträda innan han avslutat arbetet, och om han då finjusterar ett ansikte blir det för överarbetat. Han måste alltså balansera mellan karikatyr och utslätning.

Per Flintha arbetar gärna så, att han gör en grovskiss med blyerts av en figur eller detalj av figuren. Detta gör han för att få fram en naturlighet i en kroppsställning som han inte kan uppnå enbart med kniven. Skissen hjälper honom att få en ställning eller steltnad rörelse som han eftersträvar. Alvirket är det bästa att karva i. Det kan vara mjukt och

utan märkbara årsringar och är därför idealiskt. Man kan dock träffa på al som är hårt som ben och måste slängas. Virket har sin egen karaktär. Det fläckbarkas sedan det huggits. Det får inte torka sönder. Virket måste dock vara torrt annars spricker figurerna. Det allra svåraste momentet i arbetet är första början. Själva det begynnande angreppet på ett trästycke kan Per gruva sig för länge och söker andra sysslor innan beslutet mognar och inspirationen infinner sig. När han sedan väl påbörjat arbetet kan det flyta obehindrat så att han får till flera figurer. Till en början målade Per de färdiga figurerna men numera har han övergivit denna metod. Även om målarfärgen kan skyla över en del brister så ger det rena träet den bästa effekten av materialet. Ett ansikte är alltid ytterst svårt att få till och den allra kinkigaste detaljen är ögonen. Ansiktet präglas ju av ögonen och därför måste en speciell teknik till för att få fram ögonkänslan.

Under en tidigare period försökte sig Per på att måla i olja men han var inte nöjd med resultatet och övergav oljan rätt snart. Däremot har han använt blyerts en hel del, dels för sina skisser men dels också till separata blyertsteckningar. Ansikten är även där det motiv som Per är mest intresserad av. Han har bl a ritat sin farfar, Solas-Per i Bengtsarvet, i blyerts. Han anser farfadern vara en hedersman, som han beundrade mycket och som han lärt en hel del av. Solas-Per hade en god allmogehumor och Per berättar med ett hjärtligt smil en historia efter farfadern: Solas-Per hade en gång varit ute på en festlig kväll och fått sig ett glas. Han kom hem något upprymd och glad och ville gärna visa sin styrka på något sätt. I hastigheten fanns dock bara katten till hands och Per fick tag i denna och slängde ut den genom fönstret och sade: ”Känd du att du va litt nu, dänn kattdjäkel”.

Något konstnärligt påbrå vet inte Per att han kan peka på. Han talar överhuvudtaget ogärna om konst i samband med sina alster. Det är mera att betrakta som en intressant hobby och någon konstnär är han inte, säger han. Inte heller är han affärsman och kan inte begära rättvis betalning för det han säljer. En hel del av sina figurer blir han dock av med men det är svårt att skiljas från dem. Han blir fäst vid sådana han lyckats med därför att han tycker att han gjort ett bra arbete och är nöjd med vad han uträttat, en sorts god samhörighet mellan alster och alstrare. Per har i år haft sin första separatutställning på biblioteket i Mora

och efter denna har han också några figurer utställda i en banklokal för närvarande.

Per Flintha anser trä vara ett underbart material och hans konstnärliga hobby skänker honom en tillfredsställelse som han säger sig ha svårt att uttrycka. Han är en försynt och förnöjsam personlighet som utstrålar gemyt och glädje. Hans filosofi om tillvaron och dess betingelser kan säkert spåras i karaktären av hans träfigurer och det är kanske inte någon tillfällighet att den hjälpsökande mannen i gruppen ”Kristidsnämnden” bär drag av hans morfar Järk-Anders och symboliserar kanske även Pers egen inställning gentemot samhällets byråkratiska arrangemang. Per Flintha bor på Alderkittvägen i Grudbo och det är mycket sannolikt, att vi även framledes får ytterligare möjligheter till gott utbyte av möten med hans underfundiga och karaktärsfulla träfigurer.

Helmer Nilsson